

קיום חוב וביצוע הסדר לחוב לאחר יום הזכאות לגמלה משפיע על שיעור הגמלה ותחולתה

רו"ח אורנה צח-גלרט, מר חיים חיטמן ורו"ח (משפטן) ישי חיבה

תמצית עובדתית

● בשנת 2003 חלה המבוטח במחלה ממארת. בשנת 2004 עלה ארצה ומיום עלייתו לא עבד. לטענתו לא ידע כי הוא זכאי לקבל קצבת נכות כללית ולא ידע כי עליו לשלם דמי ביטוח בתקופות שבהן לא עבד.

ביום 20 בינואר 2016 דחה בית הדין האזורי לעבודה (ב"ל 14-03-28152) את תביעתו של אברהם עשור (להלן: "המבוטח") לתשלום קצבת נכות כללית לתקופה שקדמה לעריכת הסדר תשלומים במוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל").

תמצית עיקרי החוק

● בחודש אוקטובר 2012 קיבל המבוטח הודעה על חוב דמי הביטוח ולא הסדיר אותה.

● בחודש דצמבר 2012 הגיש המבוטח תביעה לקצבת נכות כללית.

● בחודש מארס 2013, הודיע לו המל"ל כי אושרה לו גמלה מחודש ספטמבר 2011.

● ככל הנראה, בחודש זה ביצע המבוטח הסדר תשלומים בגין החוב כאמור.

● לאור הפיגור בתשלום דמי הביטוח אושרה למבוטח קצבת נכות מחודש מארס 2013, לאחר הפחתה מכוח סעיף 366 לחוק.

● סעיף 366 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995 (להלן: "החוק") קובע כי אם קרה מקרה המזכה לגמלה וקיים באותה השעה חוב דמי ביטוח שהפיגור בתשלומו עולה על 12 חודשים, הזכאות לגמלה עלולה להישלל באופן מלא או באופן חלקי.

● סעיף 368 לחוק קובע כי לעניין הזכאות לגמלה, הסכם תשלומים כמוהו כתשלום דמי ביטוח, כל עוד החייב בתשלומים מקיים את הוראות ההסכם. אם החייב לא פרע שני תשלומים, רצופים או שלא רצופים, רשאי המל"ל לבטל את ההסכם.

- לטענת המבוטח, האירוע המזכה בגמלה אירע בשנת 2003 עם פרוץ המחלה ועלייתו ארצה בשנת 2004. במועד זה לא היה חוב בדמי ביטוח ולכן לא היה מקום להפחית מהגמלה.
- פרשנות המל"ל למונח "מקרה המזכה לגמלה" כאמור בסעיף 366(א) לחוק - המועד שבו נקבעה לראשונה זכאות המבוטח לקבלת תשלום גמלה (9/2011) - אינה מתיישבת עם לשון הסעיף הקובע: "קרה מקרה המזכה לגמלה" ולא "קרה מקרה המזכה לתשלום הגמלה".
- לטענת המל"ל המבוטח הוכר כזכאי לגמלת נכות כללית מחודש 9/2011 אולם בשל פיגור בתשלום דמי ביטוח נשללה זכאותו לתשלום הגמלה עד לאחר שהתגבש הסכם התשלומים (כחמישה חודשים לאחר שנודע למבוטח על החוב). כמי שאינו עובד שכיר הוא אחראי בלעדי להסדרת חובו.
- בנסיבות המקרה אין חולק כי דרישת המל"ל לתשלום חוב בדמי ביטוח הובאה לידיעת המבוטח בחודש 10/2012. כחודשיים לאחר מכן, טרם הסדרת החוב, הגיש המבוטח תביעה לקבלת גמלה. כלומר, במועד הגשת התביעה היה למבוטח חוב בדמי ביטוח.
- בית הדין לא קיבל את פרשנות המבוטח ואת ההבחנה שערך בין המקרה המזכה לגמלה ובין הזכאות לתשלום הגמלה. כל עוד לא מוגשת תביעה למל"ל אי אפשר לקבוע זכאות לגמלה.
- בית הדין חוזר ומדגיש כי ככלל, המל"ל אינו חייב ליידע את המבוטחים בדבר כל האפשרויות לתבוע את המל"ל העומדות לפניהם, ועל המבוטח עצמו לברר זאת ולהגיש תביעה כנדרש בדין. "היעדר ידיעה על תנאי הזכאות לגמלה, אינו יכול לבוא חלף קיום התנאי וליצור זכאות לגמלה, כשהתנאי לא התקיים".

בשולי הדברים

אף שבית הדין מבסס לכאורה את קביעתו על העובדה כי התביעה לגמלה הוגשה חודשיים לאחר שהמל"ל הודיע למבוטח על קיום חוב, ובכך מתקיים האמור בסעיף 366 לחוק, הרי למיטב הבנתנו גם אם התביעה הייתה מוגשת למשל בחודש 9/2012, קרי עוד לפני שהמל"ל שלח את דרישת החוב, היה המל"ל גורס, לפי לשון החוק - ולטעמנו בצדק, כי קיים חוב כלפי המל"ל גם אם המכתב המודיע זאת טרם נשלח, ושליחת הגמלה עד מועד הסדרת החוב הייתה נותרת בעינה.

דיון והחלטה

- הרעיון בבסיס סעיף 366 לחוק מבוסס על הקשר ההדוק בין הזכאויות המוענקות מכוח החוק לבין חובת תשלום דמי הביטוח.
- בית הדין מגיע למסקנה כי המבוטח לא מילא אחר חובתו במשך שנים, ומצטט מפס"ד בעניין מיכאלסון מחודש מארס 2006 (עב"ל 1421/04): "המערער אינו יכול להתנער מהמצב ולהנות מאי תשלום דמי ביטוח במשך שנים ובד בבד להנות מזכות ביטוחית".